

Народна библиотека

СР Србије

1/16/23/12

Свук Стеф. Караџић

О ЈЕЗИКУ
И КЊИЖЕВНОСТИ
I

ПРОСВЕТА · БЕОГРАД

БЕЛЕШКА О ОВОМ ИЗДАЊУ

У Просветином издању Вукових списа о језику и књижевности примењена је периодизација Вуковог рада коју је дао Армин Павић у своме раду *Đuro Daničić umro 17. studenoga 1882* (Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, књ. 77, Загреб 1885, стр. 127-202). То значи да у прву књигу улазе списи из периода 1814 - 1818, у другу списи из периода 1819 - 1835, а у трећу списи из периода 1836 - 1864. Ове Павићеве периодизације придржавао се и П. П. Ђорђевић приређујући *Скућљене драматичке и ђолемичке сјисе* у државном издању Вукових дела (в. *Скућљени драматички и ђолемички сјиси*, књ. I, стр. VI - VII). У ствари Ђорђевић је дао дефинитиван лик Павићевој периодизацији (1814-1818, 1818-1836, 1836-1864).

Према принципима Просветиног уређивачког одбора за издавање Вукових сабраних дела, у ове три књиге улазе они Вукови списи о језику и књижевности који се не налазе у оквиру каквих ширих публикацијских целина; објављују се хронолошки.

Ово значи да сад ваља рећи у којим још својим списима из првог периода Вук говори о језику и књижевности.

О језику Вук говори још:

- 1) у *Предсловију* и *Примјечанију* у *Пјеснарици* из 1814;
- 2) у *Предсловију* у *Пјеснарици* из 1815;
- 3) у *Толкованију ријечи уз Пјеснарицу* из 1815;
- 4) у *Објавленију о Србскоме рјечнику* (Новине српске, 1816, засебан додатак бројевима 88, 112. и 172);
- 5) у *Вјороме објавленију о Србскоме словару* (Новине српске, 1818, засебни оглас у бр. 20, 21. и 22).

Српској књижевности на самом почетку свога рада даровао је своје прве две пјеснарице (1814, 1815).

Приређивач прве књиге списа о језику и књижевности у оквиру Просветиног издања Вукових сабраних дела сматра својом посебном обавезом да истакне дубоко савестан рад П. П. Ђорђевића око приређивања Вукових граматичких и полемичких списа за државно издање. Иако у Просветином издању нису усвојене све Ђорђевићеве интервенције, скрупулозно обављен посао у државном издању олакшао је могућност да се, према захтевима савремене текстологије, поступи онако како је објашњено у одељцима где се говори о исправкама и изменама.

У ствари измена и нема. Сви се текстови преносе потпуно верно: и правописно, и граматички и — до могуће мере — и граfiјски (истицање спационирањем, обележавање фуснота звездицама и сл.). Једино је место ондашњег лика (п) уведен данашњи лик слова *ш*. Штампарске грешке су исправљене. Свака иоле важнија исправка показана је у објашњењима.

Приређивач сматра да овим Вуковим списима најбоље одговара оваква структура напомена и објашњења како је учињено у књизи. Начелно уз сваки Вуков текст дате су уводне напомене, конкретне напомене о појединим одређеним деловима текста, напомене о исправкама и изменама, текстови других аутора који су у вези с одговарајућим Вуковим текстом. У општим напоменама, према захтевима модерне текстологије, приказане су прилике у којима је настао Вуков спис, дат је историјат списа, општа оцена, важнија литература и сл. У конкретним напоменама о појединим деловима текста даје се детаљнија анализа Вуковог списа. Шта садрже остали делови објашњења — јасно је само по себи. Нема, нпр., никакве сумње да се верна слика о Вуковим полемикама може добити само непосредним суочавањем Вуковог мишљења с мишљењем његових опонената; зато се и доносе и текстови „друге стране“. Разуме се да сви коментари не садрже све ове одељке; рађени су према потреби. И разуме се да су општија питања о Вуковом раду обрађена у мери колико је захтевао конкретни спис. Детаљније излагање о оваквим питањима остављено је за завршну студију (в. трећу књигу *Спис о језику и књижевности*). У сваком случају приређивач је у објашњењима покушао да спроведе основни захтев Просветиног уређивачког одбора за издавање Вукових

дела: да пружи преглед досадашњих научних резултата у проучавању Вуковог рада (у овом случају у области језика); разуме се, преглед конкретизован на одређене, појединачне Вукове списе. Где је било потребно, приређивач је изнео и понеки свој резултат.

Како су изгубљени Вукови рукописи свих списа, сем рецензије Новина српских, није било могућно упоређивати штампани текст с рукописом.

На крају књиге налазе се потребни регистри, начињени само на основу Вукових списа.

Као што је познато, и Мркаљево *Сало дебелоја јера* штампано је црквеним словима. Из техничких разлога оно се овде преноси у данашњој ћирилици, како је учинио П. П. Ђорђевић.

Копитарове рецензије Новина српских и *Писменице* превео је с немачког на српскохрватски проф. Стојан Стојановић, сарадник Института за српскохрватски језик. Приређивач се посебно захваљује преводиоцу на пажњи с којом је обавио свој посао. Ограда, учињена на стр. 279, ред 46-47, у вези с Вуком, односи се — *mutatis mutandis* — и на Копитара, а тим пре и на остале ауторе.

Приређивач је такође задовољан што може да укаже на свесрдну пажњу и помоћ коју су му у његовом раду указали Ђуро Гавела, управник Вуковог и Доситејевог музеја; др Голуб Добрашиновић, кустос истог музеја; Јелена Шаулић, такође кустос истог музеја; Божидар Ковачевић, управник Архива САНУ; Богољуб Петковић, архивист истог архива; Милан Стевчић, архивист истог архива; др Владан Недић, професор универзитета; др Павле Ивић, професор универзитета; Ружица Стојковић, библиотекар Универзитетске библиотеке у Београду; Живорад Стојковић, уредник Просвете; др Живота Михаиловић, начелник у Народној библиотеци у Београду; др Ирена Грицкат, научни саветник Института за српскохрватски језик; Милија Станић, виши стручни сарадник истог института; др Петар Сладојевић, научни сарадник истог института; Милица Бабић, асистент истог института и други. Приређивач се топло захваљује свима који су му пружили драгоцену помоћ.

Б. М. Н.